

Kommentarer med anledning av rapport från utredningen Styrning för starka och ansvarsfulla lärosäten.

Utredningens arbetssätt med en hög grad av öppenhet och spridning av idéer och förslag är och har varit mycket positiv. Den problembeskrivning som ges baserad på utredningsdirektiven i rapporten "Övergripande modellförslag för styrning av universitet och högskolor" publicerad fjärde januari 2018 är relevant. Ett antal förslag redovisas också i rapporten och genomgående gäller att argumenten för de förslagna lösningarna måste utvecklas och redovisas tydligare och förslagen måste preciseras och beskrivas mer i detalj. Vår bedömning av redovisade förslag är följande.

- 1) En fyraårig högskoleproposition skulle bidra till att öka långsiktigheten och ge stabilare planeringsförutsättningar. Att riksdagen fattar årliga budgetbeslut och att politiska viljor och ny prioriteringar ändå kan komma att förändra förutsättningarna är en självklarhet, men inget argument mot en grundmodell med en fyraårig plan.
- 2) Ett samlat anslag är en viktig markering av att utbildning och forskning hänger ihop och innebär också ett ökat handlingsutrymme för lärosätena. Det är en självklarhet att en förändrad och förbättrad resursfördelningsmodell ska bygga på ett samlat anslag. En sådan modell innebär inte att information kommer att saknas om resursförbrukningen inom utbildning respektive forskning, en sådan återrapportering är nödvändig. Invändningen emot ett samlat anslag att det blir för tekniskt komplicerat är ovidkommande. Teknik får aldrig hindra en önskvärd lösning. Invändningen faller ju också på det faktum att en modell med ett samlat anslag förekommer på många andra håll i världen.
- 3) Överenskommelser mellan regering och lärosäten är viktiga som grund för profilering. Ambitionen ska inte vara att öppna för heltäckande överenskommelser och avtal utan att regering och lärosäte kan avtala om specifika satsningar, vilka resurser dessa kräver och hur verksamheten ska följas. Sannolikt är den typen av profilöverenskommelse mer relevant för mindre och medelstora lärosäten. Satsningen handlar om att kunna utnyttja den potential som ett mindre eller medelstort lärosäte kan ha.
- 4) En ökning av basanslagen skulle bidra till att öka lärosätenas självständighet och möjlighet till profilering. I detta sammanhang vore det relevant att se över resursfördelningen till forskarutbildningen. Speciellt med anledning av den i grunden förändrade situation som högskolornas examenstillstånd på forskarnivå innebär.
- 5) Anslagen måste delvis fördelas baserat på prestationer och en ändamålsenlig resursfördelningsmodell är en blandning mellan helårsstudenter och helårsprestationer. Jämfört med dagens situation är tänkbara förändringar dels färre prislappar, dels en annan relation mellan ersättning för helårsstudieplatser och helårsstudieprestationer.
- 6) Det är absolut nödvändigt att skilja mellan beräkningen av det samlade anslaget och användning av anslaget. Anslaget ska vara samlat, men beräkningen baserad på olika typer av prestationer, såsom framgångsrikt arbete med livslångt lärande, jämställdhet, samverkan och hållbarhet och kopplat till det insatser för att beskriva, förklara och medverka till genomförande av målen i Agenda 2030.

Vi ser framemot fortsatt öppenhet från utredningen och kommande utkast och förslag till nya modeller för styrning av och resurstilldelning till universitet och högskolor.

Magnus Bergenholtz och Björn Brorström
Högskolan i Bor